

KDYŽ SE VALAŠI¹ REDIKUJÍ², NEZAPOMENE BAČA³ oheň z koliby⁴ vyházet a strungy⁵ četinou⁶ zaklásti; kdyby zapomněl to udělati, měl by zlý duch právo na tom místě rejdy své prováděti.

Jednou redikovali se valaši i zapomněli vatru⁷ zahasit a z koliby vymetat a strungy četinou zaklásti. Tu samu noc zabloudil jeden pocestný v těch horách a po dlouhém sem a tam se toulání přišel na tu kolibu a ohník v ní našel. Byl rád. Ohřál se při ohníčku, lehl na lavici a usnul. Okolo půlnoci probudí ho zvonění zvoncův, bečení ovec a houkání valachův. – Slyšel, jak sehnali ovce do košiaru⁸, a potom viděl vstoupiti valachy do koliby.

„A kdo to tu?“ zvolal jeden z valachů.

„A čo těba do něho?“ zakřikl ho bača, „to dáky pocestný ustal. – Nach si odpočinie. Keď odvaríme, potom ho zobudíme a nachováme⁹.“

Pocestný dobře tušil, že na nečisté místo zabloudil, a zimný pot vyrazil mu na čele. Neosmělil se ani jen půločkem pohlédnouti, co se okolo něho děje. – Valaši, chlapi jako buci, zataľi si valašky¹⁰ do srubův¹¹, shodili s plecí cedidla¹², nabili a zapekli si pipky¹³, umyli si ruce a odešli na strungy¹⁴.

Pocestný si oddechl a zdvihl hlavu, aby se po kolibě ohlédl.

¹ Pastýři ovec.

² Redikování tolik co stěhování se s místa, kde je vypaseno, na lepší pastvu, což se obyčejně každý třetí, čtvrtý týden stává.

³ Vrchní pastýř.

⁴ Z prken sbitá chaloupka, kde se vaří a dělá sýr, a obydlí to valachů.

⁵ Průchody u košáru, kudy ovce ven se pouštějí.

⁶ Chvůjem.

⁷ Oheň.

⁸ Plot z proutí pletený, který se dá složit i rozložit, aby ho mohli valaši odnésti a postaviti, kam by se jim líbilo. V tom košiaru jsou zavřeny ovce.

⁹ Nakrmíme.

Ale kterak se podivil! V kolibě, kterou byl prázdnou našel, stálo všecko, co jen na salaši třeba. Pod střechou táhl se čistý podišiar¹⁵, na něm na kolkách zavěšeny krásné vyřezávané čerpáky¹⁶. – Nad ohněm na kumháre¹⁷ visel kotel a jen se svítil od vaty. Všecko, co bylo v kolibě, bylo pěkné, krásné, jenže v ní jakýsi nečistý zápach vanul; pocestný čul, jaká to čeládka tam rejdí. Pomodlil se Otčenáš, vytáhl si ze zaňadří růženec a znovu se uložil. – Sotva se uložil, hospodářové jeho přišli. – Dva valaši přivlékli veličiznou geletu¹⁸ mléka a bača sedl si a kľagal¹⁹. Když zakľagal, ocedil a vyňal hrudu syra, za půl čtvrtce velikou. Potom dali mléko do kotle a vařili urdu²⁰. S úzkostí čekal pocestný, co z toho bude. Když odvařili a ochladili, odlil jí bača za čerpák, odkrojil syra za ovčí pysk a nesl pocestnému řka:

„No vstaňže, vstaň, už je večera hotová. Čo máme, to dáme, zajedz si, zapi si s nami.“

„Zaplat vám Pánbuoh trinásobně,“ děkoval se pocestný, „ustal som, blúdil som, teraz mi něidě chuť do jedla, najlepšie mi pokoj boží!“ – „Pokoj boží,“ zašklebil se bača, „ba veru je dobrý aj kus syra a čerpák žinčice. Len sa ty najedz a napi, potom muožeš spať aj do súdneho dňa.“ – „Ďakujem vám pekne,“ odpovėděl zase pocestný, „odložtě vy mně to len na ráno; potom mi lepšie padně.“

„Dobre padně vtedy, keď jest, a zle, keď niet!“ zařehtal se bača hrozným řehotem a všecka čeládka za ním, jako celé

¹⁰ Sekérky.

¹¹ Trámů.

¹² Tašky vlněné, vyšíváné, v kterých si nosí potravu.

¹³ Nacpali a do ohně si postavili dýmky, aby jim tabák nabobtil a silnějším byl.

¹⁴ Totiž vypouštět ovce jednu po druhé a dojití je.

¹⁵ Dlouhé prkno visící pod krovem, v němž jsou kolky zadělány, jako naše misníky.

¹⁶ Dřevěné hrnky jako konvice k nabírání mléka a žinčice.

¹⁷ Dřevěný hák, na němž kotel zavěšen.

¹⁸ Nádoba dřevěná, do níž se nadojené mléko slévá. Geletka, dojačka.

¹⁹ Zasyřil je. ²⁰ Z urdy je žinčice (syrovátka).

stádo koňů po pastvě rže, až pocestnému vlasy dupkem vstaly. „Len sa ty napi,“ pobízel bača dále, stříleje po něm očima, „len pi, veď to vieš, že my valasi to něradi, keď nás dakdo ohrdí, potom sa nám ouce zle daria²¹.“

„Ale čo sa mu toľko ponúkaš!“ zakříkľ baču jeden valach vyskočiv od ohně, „čapni mu syrom medzi oči! Nuž my jemu dobre, a on nám zle? Do kotla s ním!“

Bača machnul rukou a sýr pleskl pocestnému mezi oči; ostatní přiskočili, chtějí hoditi ho do kotla, on ale rychle přezehnal se, uchopil modlitebník a prask – hodil ho bačovi do tváře, že mu hned oheň pyskem²² i očima vystřelil. – Ostatní odskočili, jako by jich byl vatrálom²³ po pysku zavalil. Z kotle začala kypět smola hustá, smradlavá pára se z něho kudlila a s parou vystupovaly všeliké divné potvory a začaly tancovat „od zeme²⁴“ okolo pocestného, který mezitím byl zase svůj modlitebník uchopil a jím kruh okolo sebe udělal. Již mu bylo na zadušení. – Vtom zakokrhali kohouti daleko v dědině, a v tomtéž okamžení to zahvídlo – ale to nebylo, jako kdy valach na ovce zahvídne, ale jako kdy se vítr mezi dvě skaliska zasekne a bolestí zaskvěčí – tak to zahvídlo a před pocestným se vše propadlo, jen zamodralý plamen ze země vyšlehl. Ovce zarachotily zvoncemi, jako kdy vlk mezi ně skočí, a potom se hlasy jejich pod zemí tratily, až se ztratily. Pocestný zůstal bez sebe na zemi ležeti a vysoko již slunce stálo, když se vzkřísil. Rychle vzal svoji kapsu na plece, třikrát se přezehnal, a modle se, utíkal z nečistého místa.

²¹ Když podá bača na salaši hostu pít, nesmí tím pohrdnouti, to je velká urážka pro ně. Stává také pověry, že by se jim potom ovce nedařily.

²² Rozumí se ústa.

²³ Klacek, jímž se oheň prohrabuje. Pohrabáč.

²⁴ Valašský tanec.